

בְּקִרְוֵי תַּסְפֵּרִים

חיים מלאים

ותיקה כזאת, — משהו בקרבת מחירי אותה פתאום מסקומה בשנתה והיא נשארת יושבת בנרועות שלוחות אליה, חנוקת-קול וכסהרורית. כמתוך סיוט נמלט הכחור מהמקום הזה, מתוך הר"ג גשה כבדה כאילו צמד לחלל כבוד אחרו". —

כאן יש גילוי, ולא דוקא גילוי סוד הנלחש מפה לאונן. אפס הסופר מכניס אותך, הקורא, אל תוך סודו, סוד חברתו.

ג.

המשתדל שיש סיפורים קצרים מכונסים בספר, הנקרא כאילו פרשיות-פרשיות ממגילת-חיים אחת, מאוחדת לאור-דוקא בגבור — כמה גבורים לסיפורים, יש לושט האחרונים שבמתחור היסטוריים הם. — כי אם בתפישת ראשונית-מקור רית את הגורל הצברי בימי המסנה שלפני העצמאות. רובם — על רקע השתתפות היילים מן הארץ במלחמת העולם השניה בתוך צבאות בנות הברית. העיקר, שוב, לא בהעלאת הדמויות השונות, המאורות לעתים גם בהומור. אף לא בהדגשת הנקמה בע"מלק, כי אם בגילוי סוד, הפעם הסוד בגוף, בקודו אשר בה כאילו היטי טוריה והור' מצטלבים, העברי החדש-תקדמון נקלע למדבר לוב, מעשה כנהג אשר מכוניתו נתקלקלה בדרך, ועד שיבואו להוציאו משם, יעברו ימים, והוא לבדו, הנה יעיד על עצמו, בגוף ראשון:

...אותה אי-מונחה השוכנת בתחתית נשמתו אצל האדם במדבר, זו הדאנה ההרשית לקיום, אף אם ישנם כל האמצעים — נרדמה לפי שעה בערשה החמים ואני הרגשתי עצמי פתאום כאותם החרים המקבלים את הכל לקיומם, אי שיש הכל מן המוכן: רוח וחול, קור וחום, יום ולילה וגיגרי גונים — ואזרתי את כוחי לעלות בהם ולהידמות אליהם, להשקיף מעל כהף ומעל ראש, כדרך שנשקפים אלה באלה, עד בצד מעל ראש, מה המריצם להתכנס בצורה כזאת, גבהים מעל גבהים, שפלים בצד שפלים ודייק בדייק? ... פה, במסכת החרים האלה, אתה מוצא את ראשי הקיום, ראשי הרעיונות, אשר מהם ראו ואותם פיתחו המצדים הקדמונים בבניניהם ופסיליהם: הוסיפו עיגול על עיגול ושכלול על גבי שכלול ויצאה עבודת-אדם טהור רה". —

מעמד אחר; ביחידה עברית שבמדר' בר קורא אחד הצעירים (והוא עתיד ליפול הלל) מתוך המקרא:

...חרישי וחגיגי וגא מאד היה קולו של חגי, וכאילו שמעו מחוכו את ההתמודדות בין ספרו אשר בידו זהר מדבר הגדול. פעם עצם האחד יפעם גבר האחר — וארץ הבחירה, שסה וצפה, מתגלית ומתכסית. נחרבה ונב" נית, מתגלגלת בשוא זמנים ומידמדת בין דפיהם של שני האיתנים גם יחד". —

הסופר אינו שוחה אל העלילה הפר'טית, המקרית, רק אמצעי היא לו, להבין ולגלות, והגך שותף לתגליתו. ספר קטן, ספר יקר.

עמנואל בן-גריין

א.

הסיפור העברי — עדיין בראשיתו הוא מאה שנים עברו מאז התחדשותו, נוצרו ספריו-מופת, אף מצטיירת, דרך מלך", וגם זיכרות התקדמות והתפתחות, אך לעתים — אמנם לחוקת — בא ספר אחד חדש ומעמיד אותך על כך, כי ימי ראשית לנו בספרות, על אף ההתקדמות ולמרות ההתקדמות, אחד מספריו-ראשית אלה, דומה, הוא ספרו הקטן של אריה טב קא"י קובץ סיפורים הנקרא על שם אחד מהם בשם הכולל, "חיים מלאים".

מה פירוש ראשית? קודם כל — נרשאי ראשית נתחדשו לנו: הארץ, הכפר הקיבוצי ויהודים לוחמים תחת דגלים וסימנים, אבל גם הצעירה ה"גדושה" לכאורה, עוד טמון בוכרה משהו שלא נגעו בו עדיין, ה"ראשית" תיזת" היא, איפוא, בנפש הסופר.

ברש הספר (שיצא לאור בהוצאת אגודת הסופרים על יד "דביר") מוגד" רזה סגולהו כ"צניעות ופשוטות", אין הסלים האלה הולמות ביותר, צניעות — מה זאת אומרת? שהמתבר אינו מכריו על עצמו? הכוונה, כנראה, למשהו אשר בנפש פנימה; בהיות המחבר מכונס בתוך עצמו, היות גבורו כך היות סיפורו כך, ואילו פשטות? אחד הפשוט אחד המורכב — אין השכינה שורה כי אם מתוך כובד ראש; אה האמת ניתן להגיד כפשוטה, אבל לעולם אין האמת פשוטה.

ב.

למראה חלוץ ותיק, מקומט, אחד מן הראשונים, יגבר בך, הרצון להנציח את הדמות, ויש והצייר "יחפז" את הפרצוף על הקיום המיוזבים אשר הזמן, ולא דוקא הזמן, הרש בו, אך מה מסתתר מבעד לקמטים ההם? אילו ניתן לדחוב את האילים! כלום אנו צריכים לדעת פרטי חייו הארציים של זה? לשמוע רכילות, ואם אמנותית? מתבקש לנו הפרטי, המעיד על הכלל, הנה הוא:

...הוא היה קשיש משמואל בעשר שנים וידע את הטוב ותרע שצמחו על רקע הסדר החברתי החדש שבו הוא חי, במקום שהבעל והאשה אינם זקוקים אפילו לסנין אחת כדי לבצוע את הפת והכל עולה על שולחן כללי אחר, הוא לא היה מוכן לחלק אתה את מחשבתיו.

פתאום נעשה חרד עליה, לא מפני שאהב אותה או מפני חשש שמא יקחנה אחר — הוא ירא את הימים הבאים שיכסוה באבק התרגל ויטלו ממנה את קסמה שנשתמר בה עדיין בשל היותה חדשה פה ונפליית משאר הרור' קות במקום, צעירות ויפות בבריאותן באו לכאן, ואלו שלא הספיקו להנשא בשנים הראשונות — התרגלו אליהן הב' חורים כאל אחיות, כלום לא נשאר בהן במשך השנים הרבות מזה הצפון באשה בשכיל הגנר, מזה הרומז וה' מגרה, תמיד היא על ידו, במעודה וב' עבודה, באסיפה ובוועידה, במכנסים קצרים ובשמלה, לפני המקלחת ולאח' רית, יש ויקרה לו להבר להפש דבר פה בכוננית, בקרבתה של בחורה